

Gram: Foreløbigt skal jeg indskrænke mig til ganske faa Bemærkninger; ffjøndt det er muligt, at jeg, naar Discussionen kommer videre, kan finde mig foranlediget til atter at udbede mig Ordet hos den høitærede Formand. Jeg tillader mig for det Første, førend jeg gaaer over til Sagen selv, at bemærke, at jeg ved sidste Forhandling tillod mig at begjære Ordet med Hensyn til en personlig Bemærkning, men ikke paa Grund af Afflutning kunde opnaae det dengang; jeg haaber derfor, at ingen af Thingets Medlemmer har Noget imod, at jeg nu kommer frem med samme ved denne Leilighed. Den hører ind under den Sag, som nu forhandles, og hører ligesaa godt ind under 3dte som under 2den Behandling. Der var en æret Rigsdagsmand, der udtalte sig imod mig med Hensyn til de Uttringer, jeg fremkom med, nemlig Rigsdagsmanden for Randers Amts Ade Valgkreds (Müller). Han sagde, at der var en fuldkommen Modsigelse i hvad jeg havde udtalt med Hensyn til det Spørgsmaal om Dyrtiden og de Forhold, som deraf fulgte, og som stode i Forbindelse dermed. Jeg vil bede den høitærede Rigsdagsmand at gjennemlæse de Ord, jeg har sagt. Jeg kan ikke finde den mindste Modsigelse deri, og jeg kan ikke finde mig foranlediget til at udtale nogen anden Mening end den, jeg dengang har udtalt. Dersom jeg skulde gaae dybere ind paa Sagen, maatte jeg komme ind paa et theologisk Spørgsmaal om den umiddelbare og den middelbare Styrelse, som ikke hører hjemme her. Jeg har sagt, at Dyrtiden vilde være; saalænge Herren vilde; — ved Dyrtid forstaaer jeg naturligviis den, som fremfalder ved Misvært eller ved en mindre heldig Høst, ikke den kunstige Dyrtid, som Menneffene kunne fremfalde ved deres Speculationer; den varer i Regelen kun i kort Tid, — og der er vel neppe Nogen, der vil nægte, at den Dyrtid, der har sin Grund i Misvært, er, om jeg saa maa sige, umiddelbart tilskiftet af Herren; — vi kunne saae og plante, men Herren er den, som giver Bærten. Den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 2det District (Hage) har vistnok i sin Uttring om Forholdenes Ordning kun tænkt paa de Forhold, som nærmest ere overladte til Menneffe-

nes egen Bestemmelse, og, at der gives saadanne, vil vel Enhver indrømme, thi Herren skabte os ikke som villieløse Redskaber, men gav os en stor Frihed med Hensyn til vort jordiske Livs Forhold. Herren har overladt Meget til os selv og til vor egen Bestemmelse; — det gjaelder om at bestemme os saaledes, at det kan blive til Gavn og Betsignelse for os selv og for Andre ikke blot her, men hisset.

For at nævne et Exempel, behøver jeg kun at henvise til Rigsforsamlingen. Ingen vil vel sige, at vi stode her som villieløse Redskaber; her stemme vi, som vi selv ville, men den Stemmegivning, som her falder, kan naa en lig og saa i den Sag, vi her have at forhandle, have sin store Betydning, og mine Uttringer gif kun ud paa at vise, at, naar den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Hage) sagde, at han ønskede, at Dyrtiden skulde vedblive, da kunde jeg ikke være enig med ham deri. Han tilføiede visseelig en Betingelse, at, naar Forholdene i alle andre Henseender kunde ordnes derefter, saaledes, at Ingen kom til at lide under Dyrtiden; ja, da var jeg enig med ham; men, saalænge det kommer som en ganske almindelig Sætning, kan jeg aldrig paa nogen mulig Maade bifalde den, og jeg er overbevist om, at den ærede Rigsdagsmand, som i den Anledning talte mod mig, aldeles har misforstaaet, hvad jeg yttrede. Jeg hørte den Dag ikke bestemt hans Ord, men jeg har senere læst dem i Tidenden, og der har jeg med Forundring seet, at han har fundet en aabenbar Modsigelse i mine Udtalelser. Jeg vil kun bede Enhver at læse mine Ord igjennem og saa domme, om der er nogen Modsigelse i dem. Jeg siger, at Herren styrer Alt og leder ogsaa vore Hjærter, naar vi kun ville lade os lede af ham, han leder ogsaa Forholdene; men der er en umiddelbar Styrelse, og den seer jeg navnlig ogsaa deri — for at bruge den Sag, om hvilken vi nærmest her handle — at vi saae, plante; men det er Herren, der giver Bærten. Men jeg seer ogsaa en umiddelbar Styrelse, naar Herren bruger sine Redskaber, det være den Høieste eller Laveste til Ordningen af Forholdene, hvorved den menneffelige Billie ofte kommer til at raade over og afgjøre saare Meget, der har Betydning